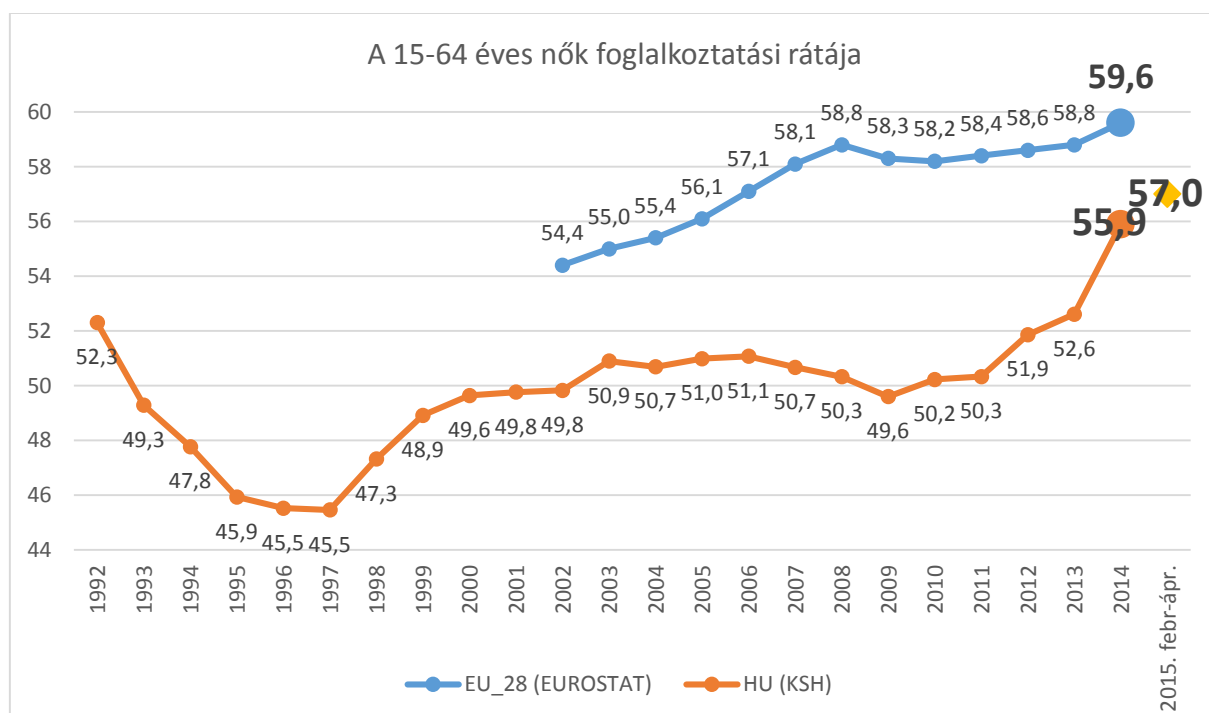

A NŐI FOGLALKOZTATÁS LEGSIKERESEBB IDŐSZAKA¹

Készítette: Szalai Piroska – a Nemzetgazdasági Miniszter női foglalkoztatási tanácsadója, 2015.06.21.

2014-ben hazánkban a női foglalkoztatás 3,3%-ot javult. 8 év óta nem volt ilyen mérvű bővülés az unió egyetlen tagállamában sem. Növekedésünk a múlt évben négyszer gyorsabb volt, mint az unió átlaga. A javulás a magas bázisértékhez képest 2015 első négy hónapjában 1,8%-os szinten folytatódik tovább, így április hónapban a 15-64 éves nők foglalkoztatási rátája először érte el az 57%-ot. Beérett a 2013-ban kezdődő Munkahelyvédelmi Akció és a 2014-ben indított GYED extra.

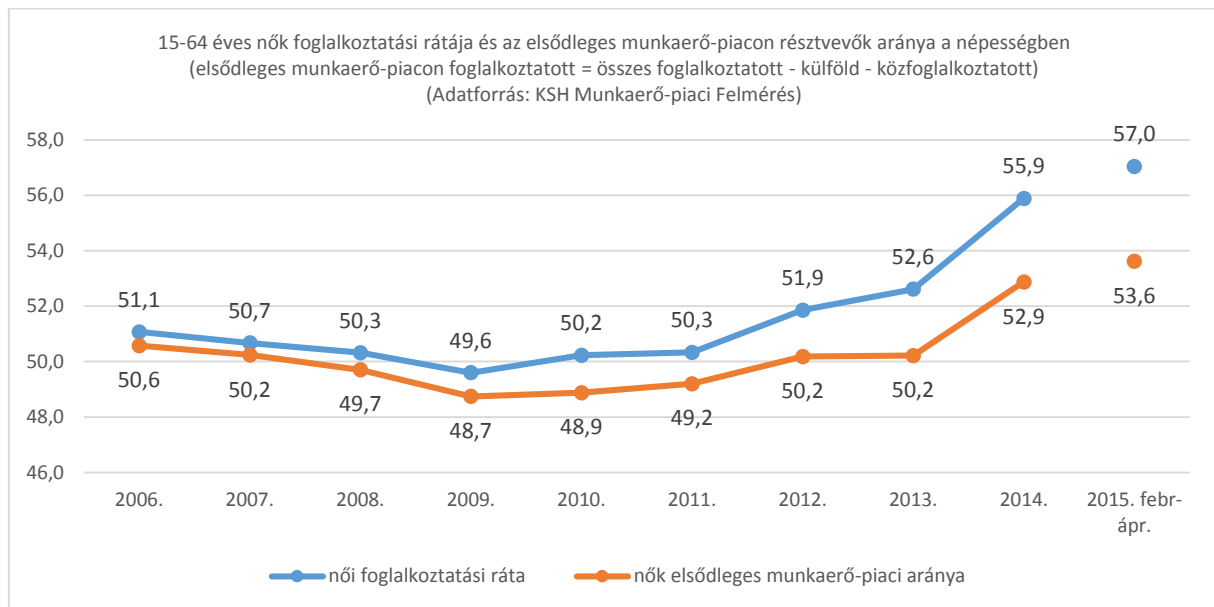
A 2014-es év a női foglalkoztatás eddigi legkimagaslóbb éve Magyarországon. 1992 óta mérjük hazánkban is az ILO metódikája szerint a munkaerő-piaci mutatókat, azóta ilyen magas, 55,9%-os foglalkoztatási rátánk még nem volt és ilyen jelentősen, 3,3 százalékponttal még nem javult a rátaértékünk. E női foglalkoztatás-bővülés a legnagyobb az uniós tagállamok közül, rajtunk kívül csupán két országnak van 2 százalékpont feletti javulása, s nyolc éve, 2006 óta nem történt hasonló egyik tagállamban sem.

AZ ELSŐDLEGES MUNKAERŐ-PIACON DOLGOZIK TÖBB NŐ

A KSH Munkaerő-piaci felmérése szerint a 2014-es bővülés nagy része - négyötöde - a nők esetében az elsődleges munkaerő-piacon érzékelhető. A múlt évben éves átlagban 77 ezer nő vett részt a közfoglalkoztatásban, a megelőző évben pedig 55 ezer fő. Ugyanezen felmérés

¹ Az írás az EUROSTAT, a KSH és a NAV adatainak a felhasználásával készült.

adatai szerint 2014-ben külföldön 24 ezer nő dolgozott, míg 2013-ben 26 ezer. A munkaerőpiac teljes bővülése a nők esetében 2014-ben 91 ezer fő volt, s ebből 22 ezer fő a közfoglalkoztatásból adódó növekedés, és 2 ezer fővel csökkent a külföldön dolgozók száma, azaz 19 ezer fős növekedést okozott e két terület együtt. Az elsődleges munkaerő-piacon dolgozók száma 72 ezer fővel nőtt a nők esetében, tehát e terület adta a növekedés négyötödét.

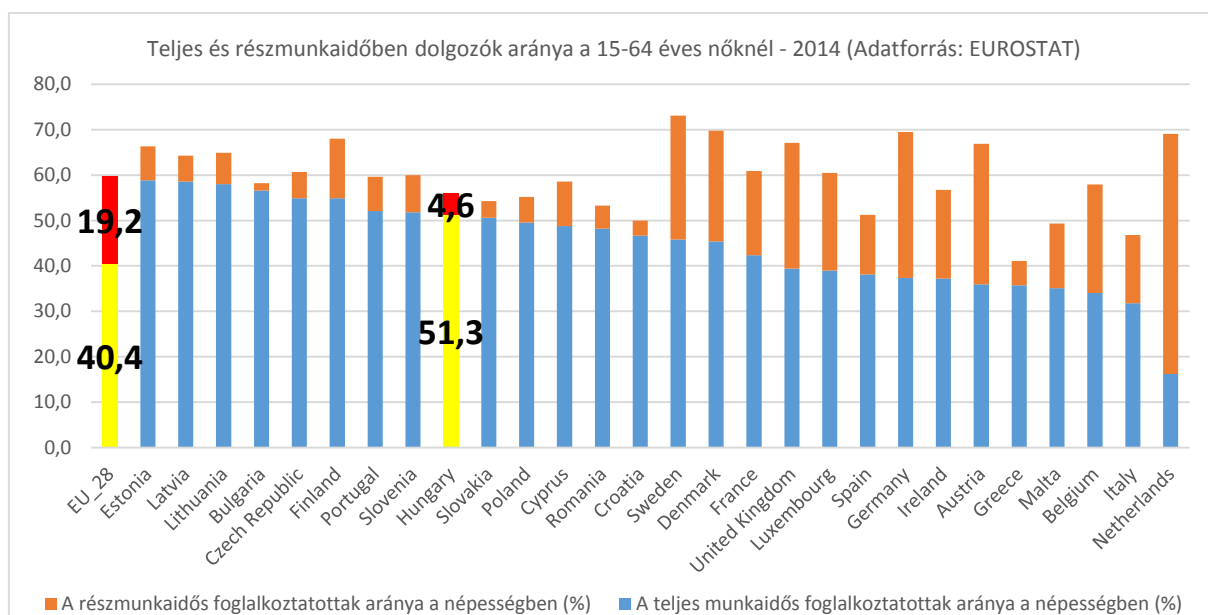
Mint a diagramon is látható, az elsődleges munkaerő-piacon dolgozók aránya soha korábban nem volt ilyen magas, mint 2014-ben illetve 2015 első hónapjaiban. Kijelenthető, hogy 2015 I. negyedévében a közfoglalkoztatottak és a külföldön dolgozó nők száma az előző év azonos időszakához mérten stagnált, az áprilisi hónapban pedig nagyon kis mértékben emelkedett, így továbbra is a foglalkoztatás bővülés jelentős részét az elsődleges munkaerőpiac adja.

Az ipari területek ágazatai közül a feldolgozóipar, a piaci szolgáltatási ágazatok közül a kereskedelem és a szállítmányozási ágazat, a nem piaci szolgáltatások közül pedig a szociális terület bővül legjelentősebben.

TELJES MUNKAIDŐBEN DOLGOZNAK TÖBBEN

2014-ben 162 ezer nő, előző évben pedig 168 ezer dolgozott részmunkaidőben, azaz heti 35 órát nem meghaladó munkaidőben. Ez azt jelentette, hogy 2014-ben a teljes népesség 4,6%-a, míg előző évben 4,7%-a dolgozott ilyen módon, s ez kevesebb, mint az uniós átlag negyede.

Mint látható, a növekedést teljes egészében a teljes munkaidősök adták, 2013-ban 47,9%-os népességbeli arányuk 2014-re 51,3%-ra emelkedett, ami a 9. legjobb érték Európában. E számok is bizonyítják, hogy sajnos még mindig nem elég rugalmas a magyar munkaerő-piac, azaz nagyrészt csak annak van lehetősége megtartani a munkáját, aki heti 35 órát meghaladó időben tud munkát vállalni. Aki ennél kevesebbet szeretne akár átmenetileg is dolgozni, az a környező országoknál és az uniós átlagánál is jóval kevesebb legális lehetőséget talál.

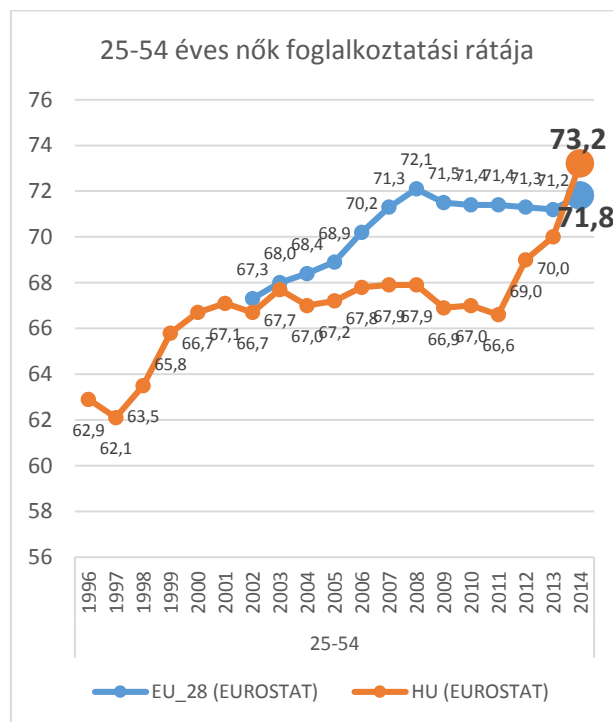
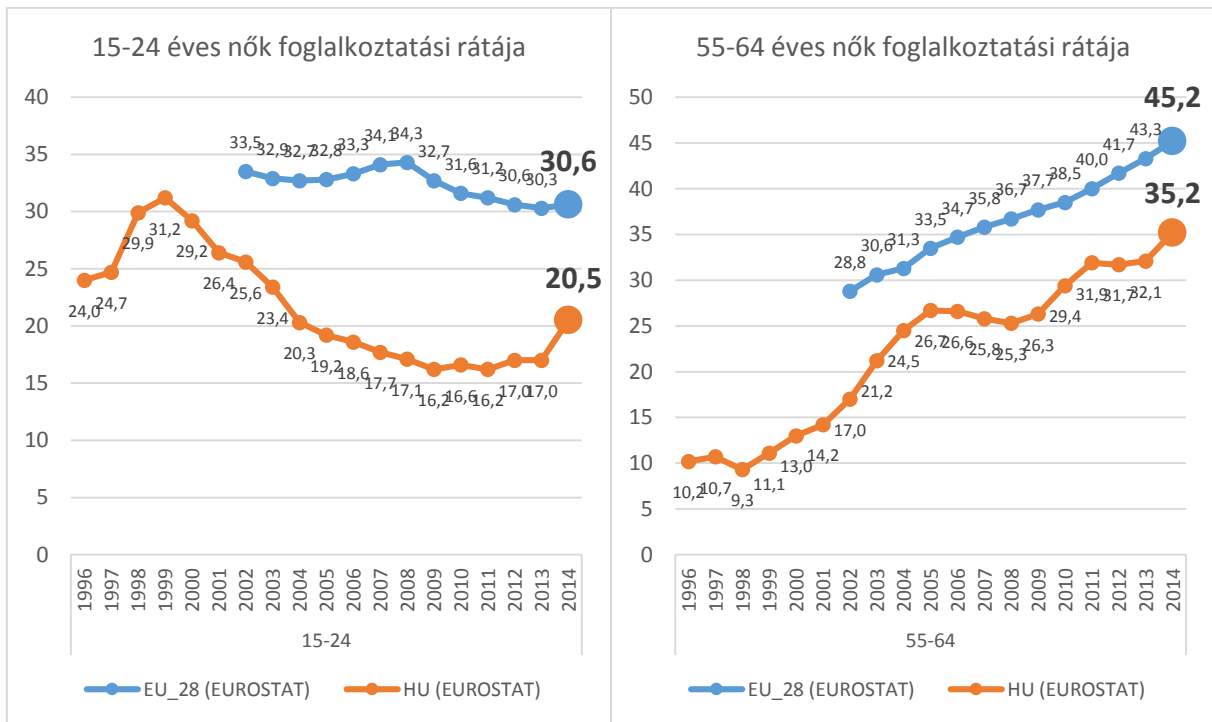
MINDEN KORCSOPORT FOGLALKOZTATÁSA JELENTŐSEN NÖVEKEDETT

A nők esetében munkaerő-piaci szempontból legnagyobb kockázatú csoportok a 25 év alattiak, az 55 év felettek, a szakképzetlenek, azaz azok, akiknek legfeljebb alacsony fokú iskolai végzettsége van, valamint a kisgyermeket nevelők. Az első három csoport mindkét nem esetében kiemelt kockázatú, a negyedik, azaz azok a nők, akiknek a legfiatalabb gyermeke még nem érte el a 6 éves kort csak a nők esetében bírnak magas kockázattal.

2014-ben a 15-24 éves fiatal nők foglalkoztatási rátája jelentősen, 3,5%-kal nőtt, ezzel egy évtized után először léptük át ismét a 20%-os szintet. Jelenleg a tagállamok közül hazánkban nő legjobban e korcsoportban is a foglalkoztatás. Az unióban a nőknél a múlt év volt az első, amikor az átlagos ráta nem csökkent, hanem stagnált illetve kicsit emelkedni (0,3%) kezdett.

A 15-24 éves fiatal nők esetében az unióban 2008-2013 között jelentős, 4 százalékpontos csökkenést tapasztalhattunk. Nálunk ez a romló folyamat sokkal korábban megkezdődött és sokkal nagyobb mértékű volt. E területen az első eredményt 2010-ben értük el azzal, hogy megállítottuk a zuhanást, majd 2011-2014 közti három évben 4,3 százalékpontot javítottunk, ebből tavaly 3,5 százalékpontot. Idén az első negyedévben 21,6%-ra nőtt a ráta. A fiatalok esetében feltétlenül meg kell valósítani azt, hogy pályakezdőknek az iskoláik befejezésekor legyen munkája. E cél eléréséhez nagyon komoly erőfeszítésekre van szükség.

Az 55-64 éves korcsoport foglalkoztatása 2014-ben 3,1%-ot nőtt, s először haladta meg hazánkban a rátaértékük a 35%-ot. Az unióban is e korcsoport foglalkoztatása bővül a leggyorsabban. 2014-ben az átlagos javulás 1,5%, ami a hazai növekedés fele. 2014-es javulásunk Szlovénia és Olaszország után a 3. legnagyobb. 2015. első negyedévi adatunk további javulást mutat: 36,1%-ra nőttünk.

A bővülés egyik oka csupán a nők nyugdíjkorhatárának emelkedése. A nők két különféle attitűddel érik el ezt a kort. Egyik csoportjuknak – többnyire az alacsonyabb iskolai végzettségűeknek, illetve azoknak, akiknek a foglalkoztathatósági kompetenciáik megkopottak - az az elsődleges motivációja, hogy minél hamarabb jogosult legyen valamilyen fizetett inaktív státuszra (speciális vagy rokkant nyugdíj, stb.). Melléjük folyamatosan bővül azoknak a csoportja, akiknek pedig az a céljuk, hogy minél tovább – akár még a nyugdíjkorhatár elérése után is – bent tudjanak maradni a munkaerő-piacon, azaz valahol dolgozni tudjanak. Igaz, jobbára atipikus megoldásokat keresnek már a nyugdíjkorhatárhoz közeledve. Ismert tény,

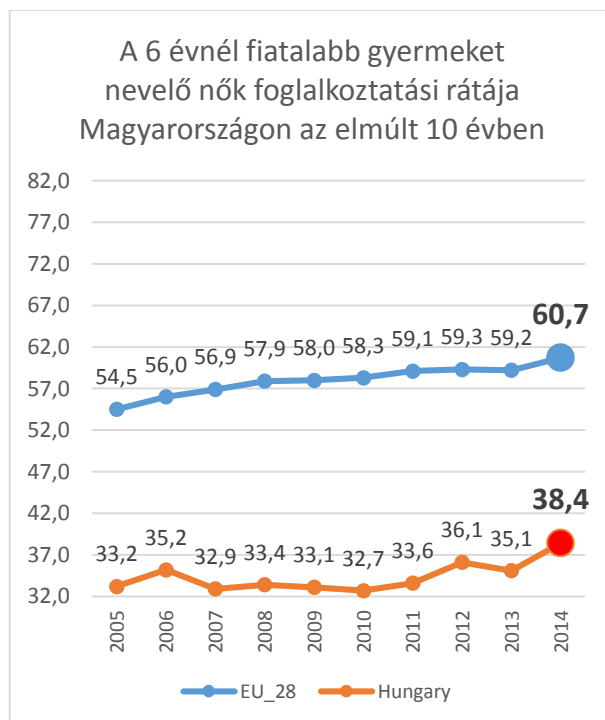
hogy a nőknek magasabb az átlagos iskolai végzettségük, mint a férfiaknak: a 15-64 éves felsőfokú végzettséggel rendelkezők 58%-a nő, s 2009-től már az 55-64 éves diplomások közt több a nő, mint a férfi.

Érdemes megjegyezni, hogy az ENSZ által áprilisban kiadott 2014-es Aktív Időskor Indexben még nem láthatjuk e javulási folyamatot, mert ezt még a 2008-2012 közti évek adataiból számolták a szakértők. Kétévente hozzák nyilvánosságra e mutatót, s a következő, 2017-ben megjelenő 2016-os index már mutatja majd a múlt évi javulást.

A 25-54 éves munkaerő-piaci szempontból legaktívabb korcsoportbeli nők esetében 2014-ben megelőztük az uniós átlagot, a rátánk 73,2%, a növekedésünk 3,2%, a mi a tagállamok között a legnagyobb, az átlagnál ötször gyorsabban növekedtünk. Ezáltal a múlt évben a középmezőnybe jutottunk, közvetlenül Csehország, Belgium és Portugália után állunk. 2015. első negyedévében 73,7%-ra nőtt a rátánk.

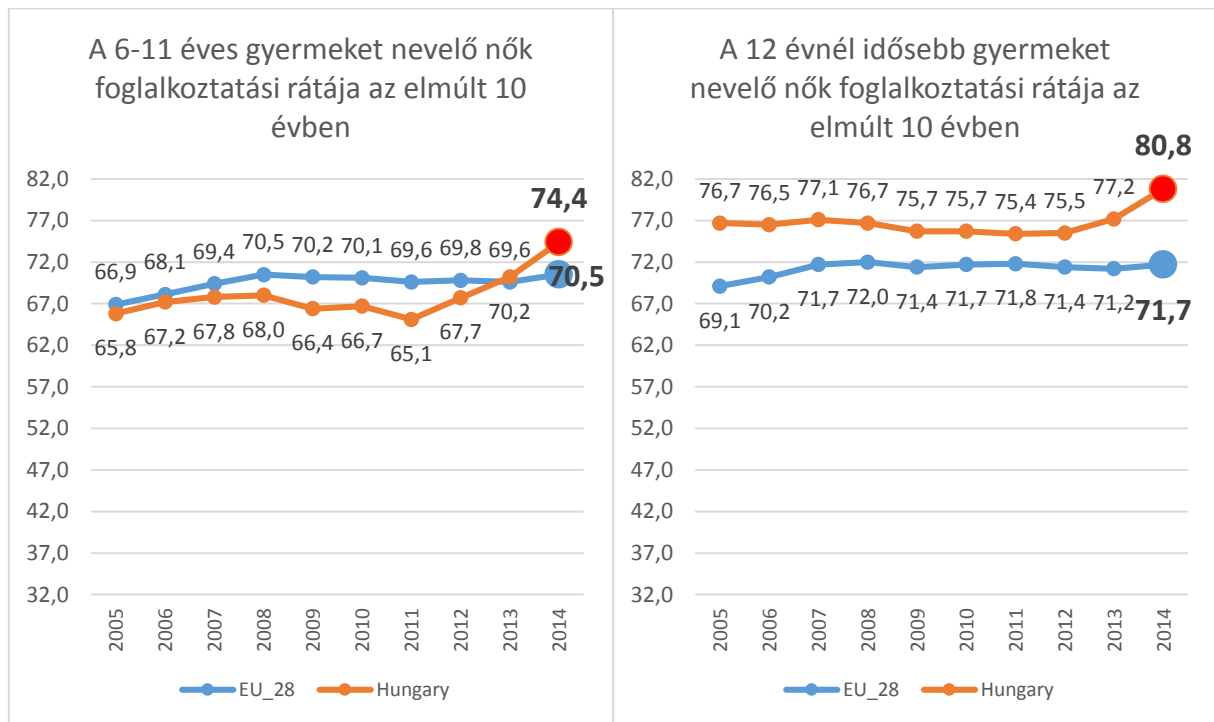
A GYED EXTRA HATÁSÁRA JELENTŐSEN JAVULTAK A KISGYERMEKESEK MUTATÓI

A 25 év alatti, az 55 év feletti korcsoportok mellett hazánkban fokozottan kockázatos csoportnak számítanak a kisgyermeket nevelő anyák. Az EUROSTAT nemrégiben nyilvánosságra hozta a tagállamokban a kisgyermekesek foglalkoztatási adatait. Magyarországon 38,4%-ra javult azon anyák a foglalkoztatási rátája, akiknek a legfiatalabb gyermeke még nem érte el a 6 éves kort. 3,3%-os növekedésünk az uniós 1,5%-os bővülésnek több, mint a duplája. Tíz éve közlik e mutatót külön, s a legjobb évünk volt itt is a 2014-es.

Ennek ellenére még nem lehetünk elégedettek, hisz így is nagyon alacsony az arányunk, azonban most először hagytuk el a tagállamok közt a sereghajó pozíciót, megelőzve Szlovákiát.

483 ezer kisgyermekes anya közül 186 ezer dolgozott 2014-ben, ebből 157 ezer teljes munkaidőben. A 32,5%-os teljes munkaidős arányunkkal megelőzzük Nagy-Britanniát, Ausztriát, Németországot és Hollandiát. Azonban az említett országoknál is és az uniós átlagnál is jóval kevesebb hazánkban azon kisgyermekes anyák száma, akiknek lehetőségük van részmunkaidős illetve egyéb atipikus foglalkoztatási formákban dolgozni.

Azon anyáknak a foglalkoztatási rátája, akiknek a legfiatalabb gyermeke már 6-11 éves 74,4%. 4,2%-ot javulva 2014-ben először léptük túl jelentősen az uniós átlagot (4%-kal). A 14. helyen állunk a tagállamok rangsorában.

A 12 évesnél idősebb gyermeket nevelő nők rátája 3,6%-ot javulva 80,8%-ra emelkedett, ami 9,1%-kal magasabb az uniós átlagnál. Ezzel a 10. helyen állunk a tagállamok rangsorában. E szegmensben is mi értük el a legnagyobb javulást, rátabővülésünk hétszerese az uniós átlagnak.

Ahogy az adatok is mutatják, minden kockázatos csoport foglalkoztatása javult az elmúlt években. A gazdaság növekedése mellett elengedhetetlen volt az a két jelentős intézkedés, amit még az előző kormányzati időszakban vezettünk be: a GYED extra és a Munkahelyvédelmi Akció.

A GYED extra négy pillére közül a GYED melletti legális munkavégzés lehetőségének megteremtése volt talán a legtöbbeket érintő intézkedés. 2015. I. negyedévében közvetlen hatásaként 9.800-an dolgoztak a GYED folyósítása mellett, s közel 7.500-an a GYES mellett heti 30 órát meghaladó időtartamban. Azaz 17.300 főről a NAV nyilvántartásai közvetlenül ki tudják mutatni, hogy a GYED extra hatására tudnak dolgozni. Minden hatodik érintett anya élt a lehetőséggel.

A GYED extra további közvetett hatása, hogy nőtt a visszatérő anyák között azoknak az aránya, akik egy évvel a GYES jogosultság lejártát követően is foglalkoztatottak tudnak maradni. Ezt

bizonyítja, hogy a KSH Munkaerő-piaci Felmérése már 2014. IV. és 2015. I. negyedévében is majdnem 50 ezer olyan foglalkoztatott nőt mért, akik az adatfelvételt megelőző évben azért voltak inaktív státuszúak, mert anyasági ellátásban részesültek illetve a családjukat látták el. A munkaerő-piacra így visszatérő nők száma korábban 35 ezer körül szokott mozogni, nagyon ritkán mértek 40 ezer körüli szintet.

A kormány tervezi 2016-tól a GYED extra finomhangolását is. Jelenleg nem a teljes GYED alatt, hanem a gyermek egy éves korától vállalhat legalisan munkát az édesanya GYED megtartása mellett. A tervek szerint 2016-tól ez a lehetőség a teljes GYED időszakára megnyílik, tehát a gyermek fél éves kora után akár heti egy-egy napra vagy bármilyen atipikus módon is dolgozhat az édesanya.

A MUNKAHELYVÉDELMI AKCIÓBAN VANNAK MÉG TARTALÉKOK

A Munkahelyvédelmi Akció járulékkedvezményeivel a kormány a kockázatos csoportok költséghatékonyabb foglalkoztatását tette lehetővé. Ezzel érdekeltté kívánta tenni a munkaadókat e munkahelyek megtartásában. 2015 márciusában 817 ezer fő után vettek igénybe jelentős járulékkedvezményt. A 25 évnél fiatalabbak, az 55 éves kort már betöltötték és a szakképzettséget nem igénylő munkát végzőknek több, mint 2/3-a után érvényesítettek járulékkedvezményt. A gyermekgondozásból visszatérő anyák esetében pedig 39.8 ezer fő után, ami 4.270-nel nagyobb, mint a múlt év azonos időszakában volt, de számításaink szerint még nagyon sokan nem használják kellően hatékonyan e lehetőséget.

Az idén további finomítások történtek. A Munkahelyvédelmi Akció keretében már a munkáltatók a részmunkaidőben – akár először átmenetileg heti 3-4 napon - foglalkoztatott GYES-ről visszatérő anyák után a teljes havi 28,5 ezer forint járulékkedvezményt igénybe vehetik, nem kell arányosítani a munkaidő arányában. Ezzel az állam még nagyobb mértékben hozzá tud járulni a részmunkaidős atipikus munkakör kialakításával együtt járó esetleges munkáltatói többletköltségekhez.

E kedvezményt nem kell pályázni, az adóból automatikusan leírható. Évente 342 ezer Ft szülőnként. Elenyészően kis adminisztrációja van: egyszer kell igazolást kikérni, amit akár a munkavállaló, akár a munkaadó megtehet. Ha a munkába állás előtt nem történt meg, akkor sem maradtak le semmiről, később is lehetőség van rá, igaz visszamenőlegesen nem érvényesíthető a kedvezmény.

A vállalkozóknak, kis és középvállalatok vezetőinek javaslom, kérdezzék meg könyvelőjüket, a bérszámfejtést végző kollégájukat, hogy elszámolják-e ezt a kedvezményt minden olyan kisgyermekes anya után, aki 3 éven belül jött vissza, illetve ha 3 vagy több gyermeke van, 5 éven belül jött vissza GYES-ről.

Összegzésként bátran kijelenthető, hogy a női foglalkoztatás eddigi legjobb éve volt 2014, a mutatóink csúcson vannak, és a javulásunk mértéke is nagyobb, mint korábban bármikor. Folytassuk a munkát továbbra is ilyen hatékonyan!